
PRAVIDLÁ DOBREJ PRAXE BOZP

ZÁSADY PRE POSKYTOVANIE A POUŽÍVANIE OSOBNÝCH OCHRANNÝCH PRACOVNÝCH PROSTRIEDKOV

Príručka pre postupy zamestnávateľov a zamestnancov

Schválené dňa: 17. 9. 2003
Vydané: september 2003
ISBN: 80-968834-4-5

Publikácia (8)

Národný inšpektorát práce vydáva "Pravidlá dobrej praxe BOZP" ako schválený praktický návod vyjadrujúci odborný názor orgánov inšpekcie práce v zmysle zákona č. 95/2000 Z.z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Príručka dáva návod ako:

- dosiahnuť riešenia, ktoré spĺňajú požiadavky zákona o BOZP a ďalších právnych predpisov,
 - zaistiť bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a tým predchádzať rizikám ohrozenia života, zdravia, majetku a životného prostredia,
 - vytvárať priaznivé pracovné podmienky s ohľadom na všetky aspekty súvisiace s prácou.
- Vydávané pravidlá dobrej praxe BOZP pripomienkujú aj ďalšie zainteresované subjekty a sú jedným zo spôsobov riešenia na zabezpečenie požadovanej úrovne bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Táto príručka bola vydaná v rámci kampane - previerok so špeciálnym režimom, ktoré uskutočnil Národný inšpektorát práce v septembri 2003. Úlohou previerok bolo upozorniť na povinnosť zamestnávateľov poskytovať účinné osobné ochranné pracovné prostriedky zamestnancom tam, kde to pracovné podmienky z hľadiska ochrany života a zdravia vyžadujú, povinnosť zamestnancov pri práci používať určeným spôsobom pridelené osobné ochranné pracovné prostriedky a preveriť dodržiavanie predpisov, ktoré podrobnejšie upravujú podmienky poskytovania a používania osobných ochranných pracovných prostriedkov. Úlohou inšpekcie práce je okrem kontrolnej činnosti aj poskytovanie poradenstva v oblasti BOZP. Jednou z foriem poradenstva orgánov inšpekcie práce je bezplatné poskytovanie tejto príručky pri výkone dozoru zamestnávateľom a zástupcom zamestnancov. Príručka je vydaná prostredníctvom Informačného centra ochrany práce NIP. Národný inšpektorát práce privíta sponzorské aktivity na ďalšie vydania tejto príručky alebo ďalších príručiek Pravidiel dobrej praxe.

Copyright ©: Národný inšpektorát práce, Vazovova 7/A, 815 07 Bratislava.

Túto príručku alebo ktorúkoľvek jej časť je dovolené reprodukovat' a rozširovat' len so súhlasom Národného inšpektorátu práce.

Grafická úprava: ICOP
Tlač: DIGITAL GRAPHIC
Náklad: 5000 ks (nepredajné)
ISBN: 80-968834-4-5

Informácie

Spolupráca

Prevencia

ICOP – Informačné centrum ochrany práce

Vazovova 7/A, 815 07 Bratislava

tel./fax: +421 2 5729 1334

<http://icop.safework.gov.sk>

icop@safework.gov.sk

OBSAH

ADRESÁR	2
ÚVOD	3
PRÁVNY RÁMEC	4
POVINNOSTI ZAMESTNÁVATEĽA	5
HODNOTENIE NEBEZPEČENSTIEV	6
ZOZNAM POSKYTOVANÝCH OSOBNÝCH OCHRANNÝCH PRACOVNÝCH PROSTRIEDKOV	8
INFORMOVANIE ZAMESTNANCOV	14
ZÁSADY PRIDEĽOVANIA A POUŽÍVANIA OSOBNÝCH OCHRANNÝCH PRACOVNÝCH PROSTRIEDKOV	14
SÚVISIACE PREDPISY	22

ADRESÁR

Národný inšpektorát práce
Vazovova 7/A, 815 07 Bratislava

Meno štatutára: Ing. Milan Šemelák, generálny inšpektor práce

Kontakt: Telefón: 02 / 5729 1100 (ústredňa),
Fax: 02 / 5729 1304
e-mail: nip@safework.gov.sk
web: www.safework.gov.sk
<http://icop.safework.gov.sk>

Organizácie riadené Národným inšpektorátom práce:

Inšpektorát práce Bratislava

Za kasárňou 1, 832 64 Bratislava
Telefón: 02 / 4925 1739, 4925 1718
Fax: 02 / 4925 1739

e-mail: ibp1@company.sk

Hlavný inšpektor práce: Ing. Jozef Čapkovič

Inšpektorát práce Trnava

Jána Bottu 4, 917 01 Trnava

Telefón: 033 / 5521 614

Fax: 033 / 5521 614

e-mail: ita@nextra.sk

Hlavný inšpektor práce: Ing. Daniel Ižold

Inšpektorát práce Trenčín

Hodžova 36, 911 01 Trenčín

Telefón: 032 / 7441 653

Fax: 032 / 7441 648

e-mail: ibptn@psg.sk

Hlavný inšpektor práce: Ing. Ľuboš Helbich

Inšpektorát práce Nitra

Jelenecká 49, 950 38 Nitra

Telefón: 037 / 6515 745-6, 6515 752-3

Fax: 037 / 7415 241

e-mail: ip@ipnitra.sk

Hlavný inšpektor práce:

Ing. Miroslav Adamský, CSc.

Inšpektorát práce Žilina

Hlavná 2, 010 09 Žilina

Telefón: 041 / 568 9494-5

Fax: 041 / 568 9494

e-mail: ip.zilina@nextra.sk

Hlavný inšpektor práce: JUDr. Rudolf Kubica

Inšpektorát práce Banská Bystrica

Partizánska cesta 98, 974 33 Banská Bystrica

Telefón: 048 / 4141 741-6, 4142 111

Fax: 048 / 4142 108

e-mail: ibb@bb.telecom.sk

Hlavný inšpektor práce: Ing. Marián Lovič

Inšpektorát práce Prešov

Konštantínova 6, 080 01 Prešov

P. O. BOX 12

Telefón: 051 / 7712 693

Fax: 051 / 7712 693

e-mail: ippo@nextra.sk

Hlavný inšpektor práce: Ing. Július Priputen

Inšpektorát práce Košice

Masarykova 10, 040 01 Košice

Telefón: 055 / 6337 223-4, 6338 596

Fax: 055 / 6335 482

e-mail: ibpke@ibp.lynx.sk

Hlavný inšpektor práce: Ing. Ivan Majer

Organizácie riadené MPSVR SR:

Technická inšpekcia - ústredie

Vazovova 7/A, 821 08 Bratislava

Tel: 02 / 57269200, 57291 100

Fax: 02 / 57269232

E-mail: tisir@internet.sk

Výskumný a vzdelávací ústav bezpečnosti práce

Vazovova 7/A, 814 35 Bratislava

Tel : 02 / 57291 110, 57291 100, 57291 178

Fax : 02 / 57291 113

E-mail: vvubp@nextra.sk

Za bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci zamestnancov je podľa zákona zodpovedný zamestnávateľ. Jeho povinnosťou je organizovať zodpovedajúce opatrenia a dohliadať na ich plnenie. Základné princípy starostlivosti, výberu, poskytovania, údržby, oboznamovania a kontroly používania osobných ochranných pracovných prostriedkov (ďalej len "OOPP") by mali byť zahrnuté aj do podnikovej politiky BOZP.

Ak zamestnávateľ nemôže riziko ohrozenia zdravia zamestnancov vylúčiť alebo dostatočne obmedziť technickými prostriedkami kolektívnej ochrany napr. odstránenie emisií škodlivín lepšou technológiou výroby, protihlukovými bariérami, nahradením ľudskej práce automatizáciou a podobne, je povinný bezplatne poskytovať zamestnancom, u ktorých to vyžaduje ochrana ich života alebo zdravia, na používanie pri práci potrebné účinné OOPP. OOPP tvoria akúsi bariéru pred nebezpečenstvom.

Pri poskytovaní OOPP má zamestnávateľ postupovať v súlade s predpismi. Je ponechané na zamestnávateľovi, aby s ohľadom na početnosť a závažnosť ohrozenia zdravia zamestnancov, charakter vykonávanej práce a s prihliadnutím na vlastnosti OOPP, stanovil spôsob, podmienky a dobu používania OOPP. Rezortné zoznamy vypracovávané v minulosti ministerstvami a generálnymi riaditeľstvami podnikov nezodpovedali požiadavkám individuálnej ochrany zamestnanca v špecifických podmienkach jednotlivých profesií na rôznych pracoviskách. Preto súčasné predpisy ukladajú priamo zamestnávateľovi povinnosť vypracovať "na mieru šitý" zoznam poskytovaných OOPP podľa skutočných nebezpečenstiev a veľkosti ohrozenia.

OOPP môžu spôsobovať určitú záťaž zamestnancov a preto majú byť vybrané veľmi starostlivo. Okrem požadovanej ochrannej funkcie je dôležité zohľadniť aj určitý diskomfort, hmotnosť, používanie viacerých druhov OOPP súčasne, spôsob obliekania a vyzliekania, ako aj spôsob čistenia a údržby.

Pre riadne používanie OOPP je potrebné informovanie samotných zamestnancov o tom, pred akým nebezpečenstvom ich OOPP chráni, za akých podmienok a ako používať a udržiavať pridelený typ OOPP.

Orgány inšpekcie práce zistili, že priemerne 5 % z celkového počtu nedostatkov zistených v podnikateľských subjektoch sú nedostatky v poskytovaní a používaní OOPP. Aj napriek tomu, že v poslednom desaťročí nie sú tieto nedostatky rozhodujúcimi príčinami vzniku úrazov, ich početnosť narastá. Poukazuje to na neznalosť predpisov, nedostatočnú starostlivosť o ochranu zamestnancov a nepostačujúcu kontrolu používania OOPP zo strany vedúcich zamestnancov.

V našej príručke sa zameriame na zásady poskytovania a používania OOPP.

Zákon č. 330/1996 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov ustanovuje zamestnávateľovi povinnosť zabezpečiť ochranu života alebo zdravia zamestnancov pri práci prostredníctvom osobných ochranných pracovných prostriedkov.

Táto povinnosť zamestnávateľa je podrobnejšie ustanovená **nariadením vlády SR č. 504/2002 Z.z. o podmienkach poskytovania osobných ochranných pracovných prostriedkov.**

Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ustanovuje technické požiadavky na určené výrobky, orgány trhového dohľadu, medzi ktoré patrí aj inšpekcia práce.

Nariadenie vlády č. 29/2001 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách a postupoch posudzovania zhody na osobné ochranné prostriedky v znení neskorších predpisov ustanovuje, ktoré OOPP musia byť posúdené autorizovanými osobami alebo výrobcom, akým postupom a akým spôsobom je vyhlásená zhoda s predpismi.

Protokol k Európskej dohode o pridružení o posudzovaní zhody a uznávaní priemyselných výrobkov (PECA) umožňuje odstraňovanie

technických prekážok obchodu vo vzťahu k priemyselným výrobkom, napr. vzájomné uznávanie výsledkov posudzovania zhody priemyselných výrobkov, vrátane osobných ochranných prostriedkov.

Odporúčame prijať tieto opatrenia:

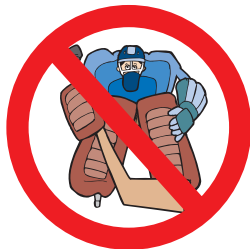
- posudzovať a hodnotiť nebezpečenstvo pri každej činnosti na pracovisku,
- preskúmať, ako sa nebezpečenstvu vyhnúť alebo ho aspoň obmedziť technickými prostriedkami a kolektívnymi opatreniami,
- určiť potrebné a účinné ochranné vlastnosti OOPP,
- posúdiť a zabezpečiť poskytnutie vhodného pracovného odevu a pracovnej obuvi,
- vypracovať a dopĺňať vlastný zoznam poskytovaných OOPP,
- poskytnúť OOPP a vytvoriť systém čistenia a údržby,
- zabezpečiť kontrolu používania pridelených OOPP,
- zabezpečiť školenie, informovanie a nácvik zamestnancov tak, aby správne používali OOPP.

Osobný ochranný pracovný prostriedok je

každý prostriedok nosený, držaný alebo inak používaný pri práci zamestnancom, ktorý je určený na ochranu bezpečnosti a zdravia zamestnanca pred nebezpečenstvom vrátane jeho doplnkov a príslušenstva.

Osobným ochranným pracovným prostriedkom nie je

- bežný pracovný odev, uniforma a obuv ako napr. služobná uniforma, lekárske oblečenie,
- prostriedok, ktorým záchranné zložky poskytujú pomoc ako napr. záchranné koleso,
- prostriedok používaný pri cestnej doprave, ako napr. motoristická prilba,
- športový výstroj ako napr. chrániče kolien a lakťov, hokejová prilba,
- prostriedok na sebaobranu a na odstrašovanie ako napr. aerosólový rozprašovač, obušok.

POVINNOSTI ZAMESTNÁVATEĽA

- ak nemožno nebezpečenstvo vylúčiť alebo obmedziť technickými prostriedkami, prostriedkami kolektívnej ochrany ani metódami a formami organizácie práce, bezplatne poskytuje zamestnancovi OOPP,
- poskytnúť zamestnancovi OOPP, ktorý musí:
 - zabezpečiť účinnú ochranu pred existujúcimi nebezpečenstvami a nezvyšuje riziko,
 - zodpovedať existujúcim pracovným podmienkam a pracovnému prostrediu,
 - vyhovovať ergonomickým požiadavkám, zdravotnému stavu a po malej úprave byť prispôsobený telu zamestnanca,
 - byť zdravotne nezávadný,
- zabezpečiť údržbu, opravu a výmenu OOPP,
- oboznámiť zamestnanca s nebezpečenstvami, pred ktorými ho používanie poskytnutého OOPP chráni,
- poučiť zamestnanca o správnom používaní prideleného OOPP,
- sprístupniť zamestnancom informácie o používaní poskytnutého typu OOPP, ktorý má používať,
- spracovať vlastný zoznam poskytovaných OOPP,
- hodnotiť nebezpečenstvá,
- posúdiť vhodnosť poskytovaných OOPP vždy, ak:
 - je zmena nebezpečenstiev napr. pri inej technológii alebo organizácii práce, alebo zmeny, alebo zhoršenia pracovných podmienok,
 - sú dostupné účinné technické prostriedky a prostriedky kolektívnej ochrany na vylúčenie alebo obmedzenie nebezpečenstiev, alebo sú dostupné účinnejšie OOPP,

- písomne poskytnúť údaje o vyskytujúcich sa nebezpečenstvách všetkým zamestnávateľom, ktorých zamestnanci vykonávajú práce v jeho priestoroch,
- informovať zamestnancov, zástupcov zamestnancov pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a príslušnú odborovú organizáciu o opatreniach súvisiacich so zaistením bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v spojitosti s používaním OOPP,
- zosúladiť dokumentáciu o poskytovaní OOPP s požiadavkami nariadenia vlády č. 504/2002 Z. z. o podmienkach poskytovania OOPP.

Zamestnávateľ je ďalej povinný:

- poskytnúť pracovný odev alebo pracovnú obuv, ak zamestnanec pracuje v prostredí, v ktorom odev alebo obuv podliehajú mimoriadnemu opotrebovaniu alebo mimoriadnemu znečisteniu tak, že sa stanú nepoužívateľné za kratší čas ako šesť mesiacov.

HODNOTENIE NEBEZPEČENSTIEV

Prvý krok:

Zamestnávateľ zabezpečí analýzu nebezpečenstiev, ktoré sa vyskytujú pri každej práci a určí tie, ktoré nemožno vylúčiť alebo obmedziť iným spôsobom a ktoré môžu ohroziť život alebo zdravie zamestnanca. Analyzuje najmä vytypované druhy nebezpečenstiev, ktoré uvádza **príloha č. 3 k nariadeniu vlády SR č. 504/2002 Z. z.**

Nebezpečenstvá, ktoré vzhľadom na charakter ich účinkov, čas expozície a množstvo, napríklad koncentráciu alebo dávku, môžu poškodiť zdravie alebo obťažovať pri práci a možno sa pred nimi chrániť OOPP, sú najmä **fyzikálne, chemické, biologické a iné nebezpečenstvá**.

Zamestnávateľ má posúdiť aj nebezpečenstvá, ktoré používanie OOPP môže vytvárať. Používanie OOPP samotnými zamestnancami negatívne ovplyvňuje aj záťaž, ktorú OOPP alebo pracovné oblečenie spôsobujú, napríklad obmedzenie slobody pohybu, zvýšenie tepelnej záťaže. Ochranné rukavice môžu zhoršiť úchopovú schopnosť. Dýchacie ochranné prostriedky môžu vyvolať zvýšenú záťaž dýchacích orgánov a orgánov obehovej sústavy. Podobne ochrana očí štítmami alebo okuliarmi môže zúžiť zorné pole, a tým nepriaznivo ovplyvniť pracovnú polohu.

Príklad:

Použitie ochranného štítu tváre má zabezpečiť ochranu pred odletujúcimi trieskami pri obrábaní kovu. Spôsobuje však nepohodlie a obmedzuje pri práci svojou hmotnosťou, zvyšuje potenie, skresľuje obraz a sťažuje schopnosť sledovať svetelné označenie, spôsobuje zrkadlenie znásobené pri použití znečisteného, poškriabaného či inak poškodeného štítu. Použitie ochranného štítu vyžaduje možnosť odpočinku v prostredí bez nutnosti používať OOPP.

Preto takýto štít na ochranu tváre nebude vhodný pri práci náročnej na presnosť, nutnosť sledovať svetelné označenie v okolí. Ak zamestnanec nepoužíva dioptrické okuliare, je vhodné prednostne použiť ochranné okuliare.

Naopak pri práci zvärača je ochranný štít vhodnejším riešením, pretože zabezpečí ochranu nielen zraku, ale aj celej tváre zamestnanca pred odletujúcimi horúcimi časticami a UV žiarením.

Druhý krok:

Zamestnávateľ charakterizuje vlastnosti, ktoré musí mať OOPP, aby bol účinný pred vyskytujúcimi sa nebezpečenstvami a nebezpečenstvami, ktoré OOPP môže vytvárať. **Zoznam kritérií na výber OOPP** uvádza príloha č. 5 k nariadeniu vlády SR č. 504/2002 Z. z.:

Príloha obsahuje vybrané údaje a kritériá hodnotenia a výberu týchto OOPP:

- 1. ochranná prilba,**
- 2. ochranné okuliare a štíty na ochranu tváre,**
- 3. prostriedok na ochranu sluchu,**
- 4. prostriedok na ochranu dýchacích orgánov,**
- 5. ochranné rukavice,**
- 6. ochranná obuv,**
- 7. ochranný odev,**
- 8. záchranná plávacia vesta,**
- 9. osobný ochranný pracovný prostriedok proti pádu.**

Pri výbere OOPP je možné uvedené kritériá doplniť aj inými, potrebnými na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Tretí krok:

Na základe závažnosti nebezpečenstva a dĺžky jeho pôsobenia, charakteru práce a pracoviska, vlastností a účinnosti príslušného OOPP (*prvý a druhý krok*) zamestnávateľ určí konkrétne typy OOPP, ktoré poskytne pri jednotlivých prácach, vypracuje podmienky používania, a to najmä dobu používania OOPP. Takto určené podmienky zahrnie do vlastného zoznamu poskytovaných OOPP.

ZOZNAM POSKYTOVANÝCH OSOBNÝCH OCHRANNÝCH PRACOVNÝCH PROSTRIEDKOV

Zamestnávateľ poskytuje OOPP podľa svojho zoznamu poskytovaných OOPP. Tento vypracuje na základe hodnotenia nebezpečenstiev (podľa § 8a ods. 2, písm. a) zákona č. 330/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov), pričom určí tie, ktoré nemožno vylúčiť alebo obmedziť iným spôsobom a ktoré môžu ohroziť život alebo zdravie, splnenie technických požiadaviek na OOPP, charakter vykonávanej práce. Zamestnávateľ musí pre vypracovanie zoznamu OOPP a ich poskytovaný prihliadať aj na vlastnosti OOPP a v zozname špecifikuje konkrétne typy OOPP, ktoré poskytuje pri jednotlivých prácach. Následne stanovuje spôsob, podmienky a dobu používania OOPP. V zozname upraví aj osobitný režim zaobchádzania s OOPP určenými na ochranu pred zvláštnymi nebezpečenstvami, napríklad pred rádioaktívnymi látkami, karcinogénnymi látkami alebo na ochranu pred infekciou. **Zamestnávateľ je povinný vymeniť OOPP za funkčný ihneď po strate jeho funkčných vlastností.**

Príklad: V organizácii XYZ, zaoberajúcej sa veľkoobchodnou činnosťou vo vlastných priestoroch veľkoskladu, ktorá zamestnáva 30 zamestnancov.

XYZ, a.s., Bratislavská ul. č. 4, 876 54 Bratislava

Príkaz riaditeľa na zabezpečenie vypracovania zoznamu OOPP a pridelovania OOPP

Podľa zákona č. 330/1996 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 504/2002 Z. z. o podmienkach poskytovania osobných ochranných pracovných prostriedkov (ďalej len "OOPP") vydáva XYZ, a.s., Bratislava, vnútropodnikovú smernicu, ktorá upravuje poskytovanie OOPP podľa nasledovných zásad:

Zásady poskytovania OOPP:

- 1. zabezpečiť vykonanie analýzy nebezpečenstiev vyskytujúcich sa pri práci každého zamestnanca (zoznam tvorí prílohu č. 1)**
Z: bezpečnostný technik (v spolupráci so závodnou lekárskou službou, príslušným odborovým orgánom a zástupcom zamestnancov)
T: každoročne do 15. marca
- 2. zabezpečiť vykonanie ďalšej analýzy nebezpečenstiev vždy, keď nastala zmena pracovných podmienok (zmena technológie, iný druh hospodárskej činnosti, iný dodávateľ, iné osoby na pracovisku)**
Z: bezpečnostný technik
T: podľa potreby

3. *na základe zistených nebezpečenstiev charakterizovať potrebné ochranné vlastnosti a ďalšie kritériá na výber OOPP*
Z: bezpečnostný technik
T: do 1 mesiaca po analyzovaní nebezpečenstiev
4. *výberové konanie a nákup vhodných OOPP (vyžadovať vyhlásenie o zhode)*
Z: ekon. oddelenie
T: podľa požiadaviek bezpečnostného technika
5. *doplniť zoznam pridelených OOPP (špecifikovať typ, v súlade s pokynmi výrobcu poskytnúť návod na používanie OOPP, určiť spôsob údržby, vydať evidenčnú kartu)*
Z: ekon. oddelenie
T: priebežne
6. *prideliť príslušný typ OOPP zamestnancovi, preukázateľne ho informovať o používaní, čistení a údržbe*
Z: ekon. oddelenie v spolupráci s bezpečnostným technikom
T: podľa doby určenej týmto zoznamom
7. *OOPP poskytnúť, ak to vyplýva z analýzy nebezpečenstiev, aj iným osobám, ako zamestnancom, ktoré sú v objekte s vedomím zodpovedných zamestnancov XYZ, a.s., Bratislava*
Z: ekon. oddelenie
T: trvale
8. *zabezpečiť poskytovanie pracovného odevu a obuvi vo vybraných profesiách podľa tohto zoznamu*
Z: ekon. oddelenie
T: podľa tohto zoznamu
9. *čistenie pracovných odevov (plášte, montérky) zabezpečiť prostredníctvom externej právnickej spoločnosti; preto zamestnancom prideliť primeraný počet kusov; výmenu pracovných odevov vykonávať obvykle raz za 2 týždne*
Z: vedúci smeny v spolupráci s ekon. oddelením
T: nepárny štvrtok
10. *zamestnanec zodpovedá za riadne používanie a čistenie jemu prideleného OOPP, ďalej je povinný používať OOPP, pracovný odev a obuv len pri činnostiach, na ktoré mu boli pridelené. Zamestnanec je povinný ohlásiť akúkoľvek nežiaducu udalosť, ktorá by mohla ohroziť jeho zdravie alebo zdravie iných osôb na pracovisku, stratu funkčných vlastností prideleného OOPP, ako aj informovať zamestnávateľa o nedostatkoch súvisiacich s používaním OOPP*
11. *ak zanikli podmienky, pre ktoré boli pridelené OOPP, je zamestnanec povinný OOPP vrátiť v primeranom stave*
Z: bezpečnostný technik
T: trvale
12. *zamestnávateľ je povinný vymeniť poškodený OOPP, ktorý stratil požadované ochranné vlastnosti za nový:*

- a) *na základe požiadavky zamestnanca,*
 - b) *alebo po dobe použiteľnosti.*
- Ak zamestnanec OOPP úmyselne poškodil, je povinný nahradiť škodu*
Z: ekon. oddelenie
T: trvale

13. *XYZ, a.s., Bratislava, zabezpečuje sústavnú kontrolu riadneho používania OOPP*
Z: bezpečnostný technik
T: priebežne

OOPP musí:

- a) *zabezpečovať účinnú ochranu,*
- b) *zodpovedať pracovným podmienkam a prostrediu zamestnanca,*
- c) *zodpovedať ergonomickým požiadavkám a umožniť prispôsobenie zamestnancovi,*
- d) *byť zdravotne nezávadný,*
- e) *spĺňať technické požiadavky na OOPP.*

Príloha č. 1 k zoznamu poskytovaných OOPP v XYZ, a.s., Bratislava

Na základe vykonanej analýzy nebezpečenstiev bolo zistené, že v objekte a pri práci zamestnancov XYZ, a.s. Bratislava, sa nevyskytujú chemické nebezpečenstvá, biologické nebezpečenstvá a iné zvláštne nebezpečenstvá, ktoré vzhľadom na charakter ich účinkov, čas expozície a množstvo môžu poškodiť zdravie alebo obťažovať pri práci.

Na pracovisku sa vyskytujú tieto nebezpečenstvá:

FYZIKÁLNE NEBEZPEČENSTVÁ:

- *nevhodný povrch podláh a komunikácií spôsobujúci pády osôb, napr. ich šikmosť, šmykľavosť, nerovnosť,*
- *tlak, úder, rez, pichnutie, bodnutie, odretie, navinutie,*
 - *na materiáloch, polotovarochoch a výrobkoch, s ktorými sa manipuluje,*
 - *na ostrých hranách, rohoch, drsných povrchoch,*
- *odletujúce a padajúce predmety,*
- *teplota vzduchu a jej rýchle zmeny,*
- *vlhkosť vzduchu,*
- *prúdenie vzduchu,*
- *nedostatočná rozoznatel'nosť, napríklad osôb alebo zariadení vzhľadom na pozadie,*
- *nepriemeraná fyzická (statická alebo dynamická) záťaž,*
- *nevhodná pracovná poloha.*

Príloha č. 2 k zoznamu poskytovaných OOPP v XYZ, a.s., Bratislava

* tento zoznam môže slúžiť ako pomôcka pre prax, ale nenahrádza konkrétnu analýzu a návrh OOPP na Vašom pracovisku

Zoznam prác pri ktorých sa poskytujú OOPP	Nebezpečenstvo	Príčina a druh nebezpečenstva	Požadované vlastnosti OOPP	Druh prideleného OOPP	Orientačná doba použitia v mesiacoch	Požiadavky na používanie
Manipulačná práca v sklade tovaru a na nádvoří	zdvíhanie bremien na VZV	padajúce predmety	ochrana hlavy nad 2 m manipul. výšky	ochranná prilba	36	Upevniť, po vystavení tlaku skontrolovať
	chlad	nevykurovaný sklad, práca vonku	tepelná izolácia celého tela, nasiaknutie vodou za 3 hodiny max. 30%	obuv prac. zimná kabát prešívany 3/4 plášť nepremokavý prešívane nohavice ušianka teplé rukavice prac. oblek keprový	36 36 36 36 03	Pri znečistení čistiť Zabezpečiť priestor na vysušenie
Doprava (vodíť, závozník)	pád na komunikácii		ochrana nôh pred pošmyknutím (koeficient trenia min. 0,15 na mokrom povrchu), ochrana pred prepichnutím (hrúbka podosvy min. 10 mm)	ochranná obuv s protišmykovými podrážkami odolnými proti prepichnutiu a prerezaniu	36	Zabezpečiť priestor na vysušenie
		práca vonku, striedanie teplôt	tepelná izolácia celého tela s možnosťou pohybu	obuv prac. zimná vesta prešívaná kabát prešívany 3/4 plášť nepremokavý ušianka	36 36 36 36	Pri znečistení čistiť Zabezpečiť priestor na vysušenie
	práca v nerovnakej výške, vonku	pošmyknutie vyvrtnutie členka	ochrana nôh pred pošmyknutím (koeficient trenia min. 0,15 na mokrom povrchu) ochrana väziv pred vyklbením členka a vysoká šnurov. obuv)	obuv pracovná kožená, šnurovacia s protišmykovými podrážkami teplý a zimný variant	36	Zabezpečiť priestor na vysušenie
	práca na verejných priestranstvách a komunikáciách	znižovaná rozoznatelnosť v teréne	kontrastná farba reflexné pásy	oranžová vesta s reflexnými pásmi	36	Pri znečistení čistiť Používať pri manipulácii s tovarom a vozidlom
	manipulácia s materiálom	mimoriadne opotrebenie odevu mechanické ohrozenie rúk	ochrana trupu tela časté pranie ochrana rúk	pracovný oblek keprový rukavice ochranné	6 3	Výmena na pranie Zabezpečiť okamžitú výmenu po strate funkčných vlastností

predaj tovaru	chlad	práca v nevykurovanom sklade	tepelná izolácia celého tela s možnosťou pohybu	obuv pracovná zimná kabát prešívany 3/4 ušianka zateplená vesta prešívane nohavice teplé rukavice	36 36 36 36 3	Pri znečistení čistiť Zabezpečiť okamžitú výmenu po strate funkčných vlastností
	oprava a údržba	práca v stojii	ochrana nôh a tela	zdravotná obuv v letnom a zimnom prevedení	36	Zabezpečiť priestor na vysušenie
oprava a údržba	nepremeraná fyzická záťaž (statická aj dynamická)	práca na obrábacích strojoch, manipulácia s farbou a kyselinami	ochrana zraku a tváre štít tváre	okuliare alebo ochranný štít tváre	24	Ukladať na určené miesto, nepoškríabať
		práca so znečistenými sušičkami	znečistenie odevu	oblek keprový modrý pracovný	6	Výmena na pranie
	chlad	práca v nevykurovanom sklade	tepelná izolácia trupu s možnosťou pohybu	obuv prac. zimná zateplená vesta s podrážkou pogumovaná zástera rukavice ochranné	36 36	Zabezpečiť priestor na vysušenie Pri znečistení čistiť
	chemické látky, farby, laky, oleje	práca s chemickými látkami	ochrana tela a rúk	ochrana celého tela s možnosťou zapnutia rukávov a spodnej časti nohavíc	12 3	Zabezpečiť možnosť okamžitej výmeny pri mechanickom opotrebovaní, používať vždy pri lakovacích prácach
	údržba v sklade	padajúce predmety	ochrana hlavy, pri manipulácii nad 2 m	prilba ochranná	24	Upevniť, po vystavení tlaku skontrolovať
zvárač	práca v nerovnakej výške, vonku	pošmyknutie	ochrana nôh pred pošmyknutím (koeficient trenia min. 0,15 na mokrom povrchu) ochrana väziv pred vyklbením členka a vysoká šnurovacia obuv	obuv pracovná kožená, šnurovacia s protišmykovými podrážkami	12	Zabezpečiť priestor na vysušenie
		občasná práca s plameňom	úlet horúcich častíc	zvar. okuliare, zvar. štít, kukla kožená zástera zvarčárske rukavice s manžetou pracovné rukavice	12 12 12	Zabezpečiť okamžitú výmenu pri mechanickom opotrebovaní Používať vždy pri zváraní
	práca s materiálom	poškodenie rúk poškrábaním, zadretím	pracovné rukavice so spevnenou dlaň. časťou	pracovné rukavice	4	Zabezpečiť okamžitú výmenu po strate funkčných vlastností

Tento zoznam nadobúda účinnosť od a zároveň ruší zoznam zo dňa.....

Vypracoval: xxxxxxx
bezpečnostný technik

schválil: xxxxxx
riaditeľ a.s.

So zoznamom boli oboznámení:

p.xxxx- zástupca zamestnancov pre BOZP
p.xxxx- zástupca ZV ZOO pri XYZ, a.s.

dňa:
dňa:

INFORMOVANIE ZAMESTNANCOV

Informácie a inštrukcie majú byť pravidelne - aspoň raz za dva roky - opakované. Pri vnútornej kontrole má zamestnávateľ skontrolovať, či sú inštrukcie relevantné a zodpovedajú povahe práce zamestnanca a navzájom si neodporujú. Informácie majú zamestnancov motivovať k používaniu a vhodnému zaobchádzaniu s OOPP. Ak zamestnanec cíti, že pridelený typ OOPP nie je nevyhnutný, vhodný alebo veľmi predlžuje čas potrebný na úlohu, pravdepodobne odmietne jeho používanie.

Primerané školenie a zácvičenie zamestnancov znamená aj to, akou formou sú informácie poskytnuté. Vhodné je používať názornú ukážku prispôsobenia OOPP zamestnancovi, upozorniť na situácie pri práci, kedy je potrebné použitie OOPP, praktický nácvik nasadenia OOPP a vysvetlenie následkov a sankcií pri nedodržaní zásad používania OOPP. Neinformovaný zamestnanec nepoužitím OOPP pri činnosti, ktorá ohrozuje jeho zdravie, alebo jeho nesprávnym použitím si môže spôsobiť úraz.

Zamestnanec má byť vhodne informovaný, aby bral vážne aj prvé príznaky preťaženia, aby najmä v stresových situáciách neignoroval príznaky bolesti. Ak sa únava a bolesť pravidelne opakujú alebo zintenzívňujú, môže dochádzať k trvalému poškodeniu. Takéto nebezpečenstvo treba oznámiť zástupcovi zamestnancov alebo priamo nadriadenému.

Dôležité je tiež, aby s vedomím zamestnancov bola dôsledne vykonávaná kontrola, či zamestnanci dodržiavajú predpísané zásady a postupy. Zamestnávateľ nesmie pripustiť nepoužívanie pridelených OOPP.

ZÁSADY PRIDEĽOVANIA A POUŽÍVANIA OSOBNÝCH OCHRANNÝCH PRACOVNÝCH PROSTRIEDKOV

V súvislosti s každou prácou, pri ktorej je riziko ohrozenia zdravia, majú byť zamestnancom poskytnuté zodpovedajúce OOPP. Napr. nepoužívanie rukavíc a nevhodná pracovná obuv bez opätku zvyšuje riziko úrazu poškodením rúk a chrbtice napr. pri ručnej manipulácii s bremenami, nepoužitie ochrannej masky v prostredí s vysokou koncentráciou škodlivín priamo ohrozuje život zamestnanca.

- v priestoroch so zvýšeným ohrozením je potrebné zabezpečiť používanie OOPP zamestnancami a zabrániť cudzím osobám vstup do týchto priestorov,
- výber OOPP závisí predovšetkým od závažnosti nebezpečenstva plynúceho z použitia chemikálie, od známych typov ich možných účinkov pri kontakte s ľudským telom (ochrana dýchacích ciest, očí, pokožky...). Pracovisko musí byť vybavené dostatočným množstvom asanačných prostriedkov, prostriedkov prvej pomoci a OOPP aj pre prípadný vznik havárie. Ďalší výber sa potom uskutoční podľa účelu použitia OOPP (jednorázová

manipulácia, trvalá pracovná činnosť, havarijný zásah...).

Dôležité je potrebné dodržiavanie príslušných bezpečnostných predpisov a pokynov, zásad osobnej hygieny a používania OOPP,

- ak viaceré nebezpečenstvá vyžadujú, aby zamestnanec používal súčasne viac OOPP, musí mu zamestnávateľ poskytnúť také OOPP, ktoré sa dajú navzájom skombinovať a zabezpečujú účinnú ochranu pred týmito nebezpečenstvami,
- OOPP je v zásade určený na používanie jedným zamestnancom. Ak okolnosti vyžadujú, aby ten istý OOPP používalo viac zamestnancov, zamestnávateľ musí vykonať príslušné opatrenia, aby
 - používateľom OOPP z takého spôsobu používania nevznikli žiadne hygienické problémy a zdravotné následky,
 - OOPP bol zamestnancovi prístupný vždy v prípade potreby.

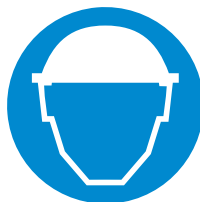
Príklad:

- slúchadlové chrániče sluchu určené pre pracovníkov údržby v hale s nadmerným hlukom sú uložené pri vstupe. Penové výplne slúchadiel proti poteniu majú byť pred použitím inou osobou vymenené za nové, alebo musia byť dezinfikované dezinfekčným prípravkom.
 - protiprachová kukla je určená na ochranu dýchacích orgánov. Po použití sa musí dezinfikovať dezinfekčným prípravkom a vysušiť pri určenej teplote.
- zamestnanec musí používať OOPP určeným spôsobom, na určené účely, po celý čas trvania nebezpečenstva a v súlade s pokynmi na používanie, ktoré mu zamestnávateľ poskytol zrozumiteľným spôsobom.

Zoznam OOPP podľa prílohy č. 2 k nar. vl. č. 504/2002 Z. z.

Ochrana hlavy

K najčastejšie používaným prostriedkom na ochranu hlavy patria ochranné prilby. Z hľadiska bezpečnosti je najdôležitejšia škrupina prilby a použitá náhlavná vložka. Ochranná funkcia škrupiny je daná predovšetkým tvarom a vhodným, mechanicky odolným materiálom. Funkcia náhlavnej vložky spočíva v tlmení nárazu a obmedzovaní prenosu kinetickej energie nárazu na užívateľa.

Ochranná prilba sa obvykle skladá z týchto častí: čalúnenie, kryt zátylku, náhlavné opierky, náhlavné vložky, objímky hlavy, ochranné vložky, podbradový pásik, vetracie otvory, zatepl'ovacia vložka.

Ochranná prilba musí byť vyradená z prevádzky v prípade, že bola vystavená nárazu alebo úderu o energii rovnakej alebo väčšej ako je predpísané, alebo že sú zjavne poškodené funkčné súčasti (škrupina alebo náhlavná vložka).

Ochrana sluchu

Na trhu sa vyskytuje pomerne veľké množstvo chráničov. Pri výbere je potrebné zvážiť požiadavky na útlm hluku, komfort užívateľa, spôsob nasadenia a prijateľnosť minimálneho účinku, pracovné prostredie, zdravotné problémy, kompatibilitu s inými OOPP na ochranu hlavy.

Pri **slúchadlových chráničoch** sú to požiadavky na veľkosť, konštrukčné prevedenie (oblúk na temene hlavy, pod bradou, na tyle, univerzálny), nastaviteľnosť, prítláčná sila, odolnosť proti poškodeniu pádom a minimálny útlm. Pri **zátkových chráničoch** sú to požiadavky na čistenie, vznietenie a minimálny útlm.

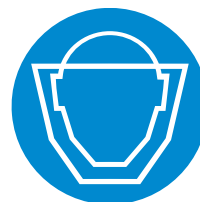
Ochrana zraku a tváre

Na ochranu očí sú určené **ochranné okuliare**. Pri použití ochranných štítov alebo kukiel, ktoré majú podobnú ochrannú funkciu ako okuliare, sú naviac chránené aj ostatné časti tváre. Nebezpečenstvo, ktoré vyžaduje ochranu očí a tváre, je napr. elektrický oblúk vznikajúci pri skrate, kvapky a postrek kvapalín, nárazy rôznej sily, optické žiarenie (od 100 nm do 1 mm), plyny, prach, roztavené kovy a horúce pevné častice alebo kombinácia týchto možností.

Na ochranu pred teplom musia byť zhotovené z materiálu, ktorý nie je horľavý a je odolný voči zvýšenej teplote. OOPP môžu byť odolné **chemickému nebezpečenstvu**, ktoré vzniká najmä pôsobením toxických a dráždivých plynov, kvapalín a pevných látok na oči. Ďalej môžu chrániť pred **mechanickým nebezpečenstvom**, ako napr. prach, ale aj veľké častice pohybujúce sa veľkou rýchlosťou.

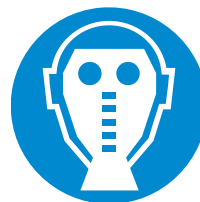
Podľa nebezpečenstva volíme ochranné okuliare bez bočných krytov, s bočnými krytmi, okuliare uzatvorené s priamou ventiláciou, bez priamej ventilácie, okuliare so sklopným rámom zornej časti.

Výber **ochranného tvárového štítu** závisí od konštrukčného prevedenia (možnosť pripevnenia upínacím remienkom či páskom na hlave, na prilbu) a podľa použitia, ako súčasť kombinovaného prostriedku na ochranu hlavy (kukly určené na ochranu dýchacích orgánov). Ochranné štíty sú vhodné pre súčasné použitie s dioptrickými okuliarmi.

Kukly a masky (pri zváraní oblúkom) môžu byť držané rukami alebo uchytené na hlave alebo na prilbe.

Ochrana dýchacích orgánov

Ochrana dýchacích orgánov je zameraná na ochranu osôb pri ohrození zdravia spôsobeným nedostatkom kyslíku alebo škodlivými látkami prítomnými v okolitom ovzduší. Nízka koncentrácia kyslíka vo vdychovanom vzduchu vedie k obmedzeniu dôležitých životných funkcií.

Pri voľbe ochrany dýchacích orgánov je potrebné voľiť vhodnú stratégiu používania OOPP, napr.:

- previesť najprv všetky technické opatrenia, ktoré znížia pôsobenie rizík majúcich vplyv na zdravie. Pokiaľ tieto opatrenia nie je možné realizovať, je potrebné použiť OOPP,
- k použitiu OOPP dýchacích orgánov je možné pristúpiť až po presnej analýze, ktorá zahŕňa všetky nepriaznivé okolnosti, ktoré ohrozujú zdravie. Ide predovšetkým o koncentráciu kyslíka v ovzduší, druh škodliviny v ovzduší, koncentrované škodliviny v ovzduší, vlastnosti škodliviny, druh alebo typ vhodného OOPP, druh a namáhavosť vykonávanej práce a ďalšie faktory ovplyvňujúce používanie prostriedku (napr. teplota ovzdušia, pohyb vzduchu, doba používania prostriedku, zdravotný stav a telesné proporcie užívateľa).

Pri konečnom rozhodovaní o výbere dýchacieho prístroja má byť zohľadnená

- účinnosť (kapacita),
- netesnosť lícnicovej časti,
- NPHV (najvyššia prípustná hodnota vystavenia) škodlivín pre pracovné prostredie a ich koncentrácia na pracovnom mieste,
- doba pobytu v znečistenom prostredí.

Filtračné dýchacie prístroje zbavujú vzduch škodlivín pomocou filtra pred vstupom do pľúc. Škodliviny môžu byť plynné alebo vo forme častíc, prípadne môžu byť zmesou plynov a častíc, napr. pri práci v karosárni, pri lakovaní povrchov.

Zostavujú sa z lícnicovej časti (maska, polomaska, štvrtmaska alebo náustok) a k nej pripojenej filtračnej časti (filtre proti časticiam alebo proti plynom, alebo oboje).

- Tvárová maska - lícnicová časť zakrýva ústa, nos, oči a bradu.
- Polomaska - lícnicová časť pokrýva nos, ústa a bradu. Neodporúča sa použiť pri nosení brady (resp. iného ochlpenia tváre), ktoré môže spôsobiť netesnosť.
- Štvrtmaska pokrýva iba nos a ústa.
- Náustok - lícnicová časť je pridržiavaná zubami, k perám je tesne pritlačená vdychovaným a vydychovaným vzduchom, pritom je nos uzatvorený nosovou sponou (svorkou). Nosovú sponu je potrebné jemným ohýbaním vytvarovať podľa tvaru nosa.
- Kukly a prilby s prívodom vzduchu je možné používať iba pri prístrojoch s núteným prívodom vzduchu. Konštrukcia kukiel a prilieb poskytuje komfort pri používaní.

Filtre proti časticiam sú rozdelené podľa filtračnej účinnosti do troch tried: P1, P2 a P3 s najvyššou účinnosťou.

Protiplynové filtre sú určené k odstraňovaniu iba určených plynov a pár v ovzduší, kombinované filtre odstraňujú z ovzdušia častice a určené plyny a pary.

K dispozícii sú filtre:

- protiplynové: proti organickým parám, kyanovodíku, ortuti, chlóru, čpavku, sírovodíku, oxidu siričitému a kyslým plynom, proti špeciálnym plynom,
- proti časticiam (proti pevným a kvapalným aerosólom).

Doba použitia závisí predovšetkým od koncentrácie škodliviny v ovzduší a od spotreby vzduchu pri dýchaní. Ak filter s ohľadom na vymedzené podmienky nemožno použiť, použijú sa izolačné prístroje.

Izolačné dýchacie prístroje pracujú nezávisle na zložení okolitého ovzdušia. Prístroje sú rozdeľované podľa spôsobu privádzania a odvádzania vzduchu do troch skupín: hadicové dýchacie prístroje, autonómne dýchacie prístroje s otvoreným okruhom a autonómne dýchacie prístroje s uzatvoreným okruhom.

Použitie filtračných prístrojov určených na ochranu dýchacích orgánov je prísne obmedzené iba na prostredie, kde musí byť koncentrácia kyslíka väčšia ako 17 obj. %, známy typ škodliviny, známa koncentrácia škodliviny, k dispozícii prostriedok, ktorý je funkčný proti prítomnej škodlivine. Pokiaľ nie sú splnené tieto podmienky, nemožno filtračný prístroj použiť.

Ochrana horných končatín

Ochrana rúk je zabezpečovaná predovšetkým ochrannými rukavicami a masťami. Ochranné masťi sa používajú na ochranu pokožky pred pôsobením látok, ktorých škodlivé účinky nie sú príliš vysoké. Okrem rukavíc sa používajú nátepníky, ochranné rukávy či ochranné prsty. Ochranné vlastnosti sú určované predovšetkým materiálom, z ktorého sú vyrobené, napr. useň, textil, plast, kovové pletivo a ich kombinácia. Ruky ohrozujú nebezpečenstvá mechanické, chemické, mikrobiologické, teplo, oheň, ionizujúce žiarenie, elektrina, statická elektrina. Pri voľbe OOPP je potrebné zohľadniť veľkosť ruky.

Ochrana dolných končatín

Najčastejšou ochranou je obuv, napr. bezpečnostná (výstuž znesie energiu 200 J), ochranná (výstuž znesie energiu 100 J) a pracovná (bez výstuže). Obuv na profesionálne použitie je vyrábaná v rôznom prevedení tak, aby spĺňala okrem ochranných aj ergonomické, zdravotné a estetické funkcie (poltopánky, členková obuv, poloholeňová, holeňová obuv a holeňová obuv s predĺženou vrchnou časťou). Nohy ohrozujú nebezpečenstvá mechanické, chemické, teplo, oheň, chlad, elektrina, statická elektrina.

Ochrana trupu a brucha

Proti obzvlášť nebezpečným činnostiam sú určené odevy pre ručné reťazové píly. Odevy sú doplnené rukavicami a obuvou odolnou taktiež voči tomuto riziku. Účinnú ochranu zabezpečuje nanosenie materiálu, ktorý zablokuje reťaz, na možné rezne plochy, napr. ochranná zástera, ochranné nohavice.

Ochrana tela - ochranné odevy

K ochrane tela slúžia predovšetkým ochranné pracovné odevy, ktoré pokrývajú alebo nahrádzajú osobný odev. Sú navrhnuté tak, aby poskytovali ochranu proti jednému či viacerým nebezpečenstvám. Podľa chránenej časti tela sa na základe konštrukčného prevedenia rozdeľujú na: blúzy, nohavice, kombinézy, obleky, plášte, vesty a zástery. Proti mechanickým rizikám musia byť konštruované tak, aby nebolo možné zachytiť časti odevu otáčajúcimi sa časťami strojov.

Ochranné odevy proti teplu a ohňu musia mať odolnosť proti prenosu tepla, roztavenému kovu, obmedzovať šírenie plameňa, sálavé teplo a prestup tepla.

Ochranné odevy proti kvapalným a plyným chemikáliám sú určené proti špecifickému pôsobeniu látok. Protichemické odevy sú dvojakoého typu: z textilného

materiálu (môže dochádzať k prenikaniu chemikálií, preto sa používa pri zriedených chemikáliách) a z vrstvených textílií alebo z plastu (chemikálie prenikajú na molekulárnej úrovni a sú určené na najvyššiu ochranu tela). Špeciálnu ochranu zabezpečujú tzv. pnotesné protichemické ochranné odevy, ktoré spolu s použitím dýchacích prístrojov zamedzujú účinkom toxických plynov na človeka. Protichemické odevy sú aj mechanicky odolné.

Výstražné odevy s vysokou viditeľnosťou sú určené pre osoby, ktoré sa pohybujú a vykonávajú činnosť v cestnej doprave, na železnici a pod. Použité textilné materiály musia mať presne definované optické vlastnosti, aby mohli plniť svoju ochrannú funkciu. To sa týka i použitia rôznych výstražných pásov našitých na odev.

Ochranné odevy s antistatickými vlastnosťami sa používajú tam, kde môže pôsobiť riziko elektrostatických výbojov spôsobené elektrizovateľným materiálom. Za vhodný odev sa považuje taký, ktorého merný povrchový odpor musí byť menší ako $5 \cdot 10^{10} \Omega$ a má vhodnú konštrukciu.

Na ochranu kože

Sú ochranné pasty, masti, oleje proti vode, organickým rozpúšťadlám, hmyzu, opaľovacie krémy a pod.

Iné

Sú záchranné plávacie vesty, doplnky (spodná bielizeň, ponožky), gumový koberec.

Príklady prideľovania a používania OOPP pri práci vo vybraných profesiách

• pri ťažbe a spracovávaní dreva

Pri ťažbe dreva (pri podrezávaní, rúbaní a opracovávaní stromov), pri sústreďovaní dreva, pri odvoze dreva, pri manipulácii s drevom a pri práci s reťazovou pílou majú byť pridelené len OOPP, ktoré sú proti prípadnému nebezpečenstvu účinné a úplne funkčné. Riziko vzniku pracovného úrazu sa totiž zvyšuje i v prípade používania OOPP, ktorý svoju funkciu už neplní.

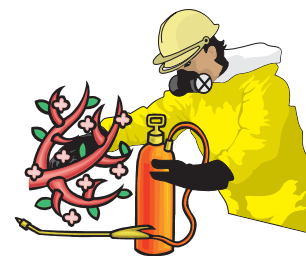
Ochranný odev zamestnancov obsluhujúcich reťazové píly má chrániť zamestnanca nielen proti vlhku a chladu, ale predná časť nohavíc musí mať zvýšenú odolnosť proti prerezaniu reťazou píly. Obuv má byť vybavená vystuženou špičkou. Na ochranu rúk sú určené antivibračné päťprstové rukavice alebo trojprstové, ktoré majú voľný ukazovák a palec pre dokonalé ovládanie píly. Na ochranu hlavy je najvhodnejšia drevorubačská prilba, vybavená zároveň chráničom sluchu a sieťkou na ochranu zraku.

Pri sústreďovaní dreva je potrebné zamestnancov vybaviť ochranným odevom a prilbou, rukavicami s vystuženou dlaňou a ochrannou obuvou s protišmykovou podrážkou odolnou proti prepichnutiu. Podobne je potrebné vybaviť i zamestnancov pracujúcich v skladoch dreva.

Obsluha stroja na obrábanie dreva musí mať pohodlný pracovný odev a na nohách bezpečnú pracovnú obuv. S ohľadom na točivé elementy nesmie obsluha nosiť viazanku, šál, prstene, retiazky, tj. voľne vľajúce časti. Rukávy a nohavice musia byť tesne zapnuté a blúza zastrčená do nohavíc. Pracovné plášte nie sú povolené. Pri práci je potrebné používať predpísané OOPP, napr. ochranu proti nadmernému hluku. Pred nebezpečenstvom spätného vrhu musí obsluha kotúčových píl, fréziok a pod. používať krátku vystuženú zásteru na ochranu brušnej časti tela. Na ochranu očí, resp. tváre, obsluha použije ochranný štít (pri rezaní alebo frézovaní) alebo okuliare (pri inom obrábaní materiálu). K ochrane dýchacích orgánov napr. pri brúsení slúži respirátor s protiprašnou vložkou. Pri strojom posúvaní je dovolené používať troj a päťprstové rukavice.

• práca s pesticídmi

Každý pracovník pracujúci s pesticídmi musí byť preukázateľne oboznámený s vlastnosťami a spôsobom použitia OOPP. OOPP musia byť udržiavané v použiteľnom stave, po použití riadne očistené a omyté. Nepoužiteľné (vadné) OOPP sa majú ihneď vyradiť.

Najčastejšie sú používané ochranné prostriedky na ochranu tela (pri práci s chemickými prostriedkami pre ochranu rastlín), napr. ochranný oblek, gumová záster, v prípade použitia jedovatého postreku vo forme aerosólov je vhodné použitie protichemický odev. Na ochranu nôh sú používané gumové čižmy, prípadne vysoké kožené topánky vhodné do chemického prostredia s protišmykovou podrážkou, na ochranu zraku ochranné okuliare (pri práci s dezinfekčnými látkami, žieravými čistiacimi prostriedkami a prípravkami k ochrane rastlín), prípadne tvárová maska. Pri práci s kvapalnými roztokmi sa pri manipulácii s postrekovacími látkami použije štít na tvár. Na ochranu dýchacích orgánov sú používané napr. respirátory a masky pri čistení zásobníkov sypkých hmôt, pri práci s chemickými prípravkami k ochrane rastlín, na ochranu rúk zodpovedajúce rukavice, napr. žlté rukavice z PVC s impregnovanou textilnou vložkou.

• pri obrábaní kovov:

Pri obrábaní materiálu vznikajú triesky, ktoré prudko odletujú od nástroja. Teplota môže dosahovať 300°C - 600°C a viac. Triesky môžu spôsobiť popálenie rúk, tváre a očí. Ak na stroji nie je nainštalovaný ochranný kryt proti odletujúcim trieskam a prachovým časticiam, je obsluha povinná používať OOPP - ochranné okuliare alebo ochranný tvárový štít. Odstraňovanie triesok sa nesmie vykonávať rukou, ale výhradne pomocou pracovných pomôcok (háčiky, zmetáky). Pri ošetrovaní od triesok stlačeným vzduchom je potrebné použiť ochranu očí a postupovať tak, aby trieskami neboli ohrozovaní ostatní spolupracovníci.

SÚVISIACE PREDPISY

Zákon č.330/1996 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákon č. 367/2001 Z. z.),
Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov - §149, § 224,
Nariadenie vlády SR č. 504/2002 Z. z. o podmienkach poskytovania osobných ochranných pracovných prostriedkov,
Vyhl. MH SR č. 67/2002 Z. z., ktorou sa vydáva zoznam vybraných chemických látok a vybraných chemických prípravkov, ktorých uvedenie na trh a používanie je obmedzené alebo zakázané v znení neskorších predpisov,
Vyhl. MZ SR č. 708/2002 Z. z. o hygienických požiadavkách na zariadenia, v ktorých sa vykonávajú epidemiologicky závažné činnosti,
Nariadenie vlády SR č. 29/2001 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách a postupoch posudzovania zhody na osobné ochranné prostriedky v znení neskorších predpisov,
Zákon č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
Vyhl. MŽP SR č. 489/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
Protokol k Európskej dohode o pridružení o posudzovaní zhody a uznávaní priemyselných výrobkov IPECA, oznámenie MZV SR č. 230/2003 Z. z.,
Zákon č. 163/2001 Z. z. o chemických látkach a chemických prípravkoch v znení neskorších predpisov,
Zákon č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov,
Nariadenie vlády SR č. 47/2002 Z. z. o ochrane zdravia pri práci s biologickými faktormi,
Nariadenie vlády SR č. 46/2002 Z. z. o ochrane zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi,
Nariadenie vlády SR č. 45/2002 Z. z. o ochrane zdravia pri práci s chemickými faktormi,
Nariadenie vlády SR č. 39/2002 Z. z. o ochrane zdravia pri práci s azbestom,
Nariadenie vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami,
Nariadenie vlády SR č. 510/2001 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisko,
Nariadenie vlády SR č. 444/2001 Z. z. o požiadavkách na používanie označenia, symbolov a signálov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
Nariadenie vlády SR č. 493/2002 Z. z. o minimálnych požiadavkách na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vo výbušnom prostredí,
Vyhl. MH SR č. 515/2001 Z. z. o podrobnostiach o obsahu karty bezpečnostných údajov,
Vyhl. MZ SR č.12/2001 Z. z. o požiadavkách na zabezpečenie radiačnej ochrany,
Vyhl. SÚBP a SBÚ č. 111/1975 Zb. o evidencii a registrácii pracovných úrazov a o hlásení prevádzkových nehôd (havárií) a porúch technických zariadení v znení vyhl. č. 483/1990 Zb.,
Vyhl. SÚBP č. 59/1982 Zb., ktorou sa určujú základné požiadavky na zaistenie bezpečnosti práce a technických zariadení v znení neskorších predpisov.

Prehľad súvisiacich predpisov nie je vyčerpávajúci. Zamestnávateľ má systematicky sledovať právne predpisy a ich požiadavky uplatňovať v praxi.